

SAGDALEN ROTARYKLUBB

Månedsbrev for september 2017

Redaktør: Jan Arild Gundersen

- Fremmøteprosenten i september var 80.
- Følgende medlemmer hadde 100 prosent fremmøte i september: Tor, Jan, Grethe, Hans, Arild, Alf, Svein, Erling.

Programoppdateringer: Husk rakfiskaftenen 26. oktober.

Dato: **7. september 2017**
Program: Bedriftsbesøk på Jølsen Gård (Jakhelln Gruppen AS)
3-min.: -
Fremmøte: 14 medlemmer
I andre klubber: -
Gjest(er): Sissel (Ole-Jørgen), Gunn (Tor), Knut (Grethe)
Merkedager: -
Lotteriet: -
Referent: Grethe

- Vi ble ønsket velkommen inn i spisestuen på Jølsen, hvor det ble servert deilige bagetter og kaffe, og Nicolai redegjorde for bedriften.
 - Organisasjonen er bygd opp med én mann på toppen, nemlig Nicolai, og så er den delt opp i Jakhelln AS og Jølsen Gård.
 - Jakhelln AS er igjen delt opp i Jakhelln Logistikk AS, Jakhelln Entreprenør AS, Jakhelln Eiendom AS, Jakhelln Ferdigplen AS og Jakhelln Bioenergi AS.
 - Bedriften har en ventet omsetning 2017 på ca. 40 mill, 23 ansatte og 2 lærlinger. Jølsen Næringspark har ca 100 mål til rådighet, og mulighet for utvidelse
 - Jakhelln Logistikk er en profesjonell tilbyder av 3 parts logistikk tjenester
 1. Lossing, varemottak og kontroll
 2. Ekspedering av ordre, pakking og forsendelse, samt ompakking
 3. Full lagerstyring og lagertelling
 4. Tollager
 5. Transport
 6. Arkivservice
 - De lagrer billettene til flytoget og reservedeler av flere slag, liksom er de som sender ut Vings kataloger, liksom Norma har valgt dem til sin leverandør.
 - Jakhelln Entreprenør tilbyr vinter veivedlikehold, derav brøyting og strøing, sommervedlikehold også asfaltering, samt Grunn entreprenør
 - Norsk Ferdigplen produserer ferdigplen til private og bedrifter, samt at de leverer produkter som kalk, gjødsel, matjord og bark med sin logo påført forpakningen
Liksom har bedriften 2 lærlinger i arbeid, som de føler er et samfunnsansvar, fag og bransje ansvar, samt at det er viktig for bedriften.
 - Jakhelln Eiendom leier ut 14 enheter.
 - Jakhelln Bioenergi brenner flis, som varmer opp alle bygningene, samt gir varmt vann. De tiner bl.a opp gressmatta på Åråsen.
 - Bedriftsbesøket ble avsluttet ute på jorde, hvor produksjon av ferdigplen ble demonstrert.
 - Det ble et godt, lærerikt og fint møte.
 - Nok en gang takk til Marit og Nicolai
-

Dato: **14. september 2017**
Program: Tegnebrettet som forsvant
3-min.: Jan Arild (utsatt; ble ikke tid)
Fremmøte:
I andre klubber: -
Gjest(er): Ingjerd Bagøien Moe
Merkedager: Atle 65 år 15. september
Lotteriet: Rune
Referent: Jan Arild

- **Åpning.** President Jan åpnet møtet og tente et lys for vennskap og fred. Dagens visdomsord: *Det sies at visdom kommer med alderen. Jeg har også sett at alderen kommer alene.* Han ønsket Ingjerd Bagøien Moe velkommen.

• **Operasanger Ingjerd Bagøien Moe** takket klubben for støtte til sin karriere presenterte seg selv og sine planer. Hun har en bachelor i sang og omfattende utdannelse i opera. Hun har holdt flere konserter i Norge og utlandet. Det er vanskelig å få roller ved operahus uten å vise til roller på sin CV. Derfor skal hun nå – for egen regning – prøve å gjøre seg kvalifisert til tittelrollen i en oppføring av *Tosca* og *Madama Butterfly* i en by i Hellas. dette kalles Pay-to-sing, og koster henholdsvis 10 000 og 12 000 kroner pluss reise- og oppholds-kostnader. Det er denne kostnaden vår klubb har støttet med 11 000 kroner. Ingjerd mener det likevel er verd innsatsen; håpet er at hun med disse rollene på CV-en lettere skal få større roller senere. Hun reiser til Hellas allerede på mandag og skal øve i to uker før oppsetning.

• Ingjerd er født i Oslo, men har bodd på Romerike siden 1988. Både hennes mor, far og onkel er operasangere og hun har helt siden hun var barn håpet å bli operasanger selv. Hun tar sikte å kunne synge ved

klubbens julebord 7. desember.

- **Dagens foredrag.** Øyvind ga en grundig innføring i utviklingen av arkitektfaget fra tegnebrett til 3D-modellering og VR (Virtual Reality). Arkitektens viktigste verktøy helt fra 1700-tallet frem til rundt 1990 var tegnemaskinen; en enkel anordning med en vertikal og en horisontal linjal. Et annet verktøy – pantografen, som gjør det mulig å forstørre eller forminske tegninger – ble også delvis brukt helt frem til midten av 1900-tallet. På 1990-tallet ble de erstattet av DAK – datamaskinassistert konstruksjon. I korthet vil det si at ferdige moduler settes direkte inn på en bygningstegning. I dag brukes DAK i de aller fleste ingeniørfag
- På 1990-tallet kom også 2D og noe senere 3D, som er henholdsvis 2- og 3-dimensjonal datasimulering. Med disse programmene og DAK tegnes det direkte på dataskjermen, det foretas styrkeberegninger og modulene er også laget i overensstemmelse med gjeldende lovverk. Modulene viser også såkalte bøyelister for armeringsjern.
- Med DAK og DAP – datamaskinassistert produksjon – kan hele hus tegnes ferdig og ved hjelp av VR kan huset betraktes slik det vil se ut ferdig, i alle retninger. Det er enkelt å foreta endringer. Heissjakter og andre detaljer moduleres og tilpasses hvert enkelt prosjekt.
- Datasystemene lager også bestillingslister for alt som trengs til konstruksjonen – med kostnadsoversikt. Bestillingslistene gjør logistikken og fremdriften på et bygg langt enklere.
- Dataprogrammene utvikles kontinuerlig, men oppdateringer hindrer ikke at også eldre versjoner fortsatt kan leses. Dermed er det enklere å foreta ombygginger av eldre bygninger.
- Øyvind viste flere eksempler på håndlagde tegninger fra slutten av 1800-tallet. Men også tegninger fra 1960-tallet og senere var fortsatt håndtegnet.

Dato: **21. september 2017**
Program: Åpen post
3-min.: Grethe
Fremmøte: 14 medlemmer
I andre klubber: -
Gjest(er): -
Merkedager: Béla 80 år i dag, Hans Petter 78 år 24. september, Mirwais 54 år 25. september, Alf 84 år 27. september
Lotteriet: Nicolai
Referent: Svein

- President Jan ønsket velkommen og tente et lys for vennskap og fred og serverte dagens visdomsord.
- Svein hilste fra Glenn Jordheim og Bjørn Børresen, samtidig som han skrøt uhemmet av det arbeidet Glenn med sitt "morgenstellet" gjør for de rusrammede i kommunen.

- Grethe snakket i sin 3-minutter om ensomhet som hun opplever mye av blant sine klienter i sin jobb. Hun avsluttet med et fint dikt om "å se meg".
- Tor orienterte om våre "to damer", Agnes, utvekslingsstudenten i Australia og operasangerinnen i Hellas. Vi har tatt på oss ansvar for å ta vare på en 15--16 år gammel utvekslingsstudent, en jente som kommer fra Australia i januar. Hun vil bli tatt vare på av familien til Agnes frem til sommeren, vi tar over fra juli/august frem til jul. Verter etterlyses! Tor opplyste at det har oppstått et uventet problem med skoleplass som han arbeider med å løse.
- Arild tok så over for å lede rådsmøtet.
- Kameratskapskomiteen: Arild forrige halvår, presidentskiftet gikk med kr 3020 i underskudd grunnet manglende loddsalg. Ole-Jørgen rapporterte fra dette halvåret, høstens arrangementer er på stell, det første er rakfiskaften, der blir det ingen ekstern underholdning, kun vitser fra forsamlingen.
- Program kom.: Grethe refererte fra et møte hos henne hvor det ble lagt et godt grunnlag for neste halvårs program.
- Rotary Foundation: Tor opplyste at de har et forslag klart for fordelingen av våre donasjoner for dette rotaryår, basert på tidligere års budsjett på kr 50.000,-, komiteen ønsker styrets godkjenning på de foreslåtte disposisjonene. President Jan opplyste at han vil lage en workshop over jul hvor vi diskuterer utgifter og mulige inntekter til klubben.
- Yrkes og medlemskom.: Lene fortalte at komiteen hadde i et møte behandlet to tema: 1. Club Vision som var tema på et møte hun hadde deltatt på. Dette krever stort engasjement av klubben og må event. godkjennes av styret. 2: Potensielle nye medlemmer, her hadde de 4 navn på blokka som det arbeides med.

Dato: **28. september 2017**

Program: Miljøutfordringer med kjele- og varmpumpeanlegg (Klimavennlige kulde- og varmpumpeanlegg v/Georg Vedum Stuge)

3-min.: -

Fremmøte: -

I andre klubber: -

Gjest(er): -

Merkedager: -

Lotteriet: Hans

Referent: Svein

- President Jan åpnet møtet med å tenne et lys for vennskap og fred og kom med dagens visdomsord: "Gi noen en fisk blir han mett, lær noen å fiske og han blir mett hele tiden".

- Guttorm Vedum Stuge var dagens foredragsholder, han er ingeniør og salgssjef i Moderne Kjøling, det største kjølegrossistfirmaet i Norge.
- Det er tre milliarder kjøle- og varmpumpeanlegg i verden, alle er bygget opp likt med følgende komponenter: En fordampner som opptar varme (kjøler), en kondensator som avgir varme, kuldemedium og en kompressor som driver kuldemediet gjennom systemet. Kompressoren drives av strøm, 17% av all strøm i verden går til drift av kulde/varmpumpeanlegg.
- De faste komponentene har ikke forandret seg mye siden de første kuldeanlegg ble laget for ca hundre år siden. Det er kuldemediet som har stått for forandringen og som er utfordringen i forhold til klimaet på kloden vår.
- De første kuldemedier var brannfarlige og helsefarlige, kuldeanlegget ble derfor som regel plassert utendørs. 1928 ble det oppfunnet et nytt medium, KFK (Klor Fluor Karbon) som er ufarlig og ikke brennbar, Dupont ble produsenten av mediet og kalte det "Freon" dette har senere blitt fellesnavnet på alle kuldemedier. KFK i forskjellige varianter tilpasset

forskjellige temperaturkrav har blitt produsert i utrolige mengder.

- I 1970 oppdaget man at ozonlaget i atmosfæren minket og at det var store hull over polene.
- Kloren i kuldemediet fikk en stor del av skylden for nedbrytningen av ozonen, i 1987 kom Montreal-protokollen som forbød kuldemedier som inneholdt klor. Nye kuldemedier som ikke inneholdt klor kom på markedet og ozonlaget bedret seg.
- I 1997 ble fokuset rettet mot drivhuseffekten og utslipp av menneskeskapte drivhusgasser, kuldemedier som ikke var ozonnedbrytende viste seg å ha enorm drivhuseffekt, de verste er 13.400 ganger verre enn CO₂.
- Et eksempel: En bil slipper ut et tonn CO₂ ved å kjøre 10.000 km, utslipp av mediet i et normalt kjøleskap, 1/2kg, tilsvarer en biltur på 7.500 km!
- Det er nå innført store miljøavgifter på de fleste medier avhengig av drivhuseffekten, opp til kr 6028/kg for de verste.

- Nye kuldemedier som ikke har skadelige effekter på klima er nå på markedet, disse er basert på naturlige komponenter som ammoniakk, CO₂ og propan eller andre naturlige gasser. Disse mediene er i større eller mindre brann- og eller helsefarlige og må plasseres utendørs eller i meget strengt ventilerte maskinrom.
 - For drive service på kuldeanlegg i dag stilles det strenge krav og teknikerne må gjennom en etterutdanning for å få et nødvendig sertifikat.
 - Guttorm avsluttet med å fortelle at verden ser til Norge, for forskningsmiljøet her ligger i forkant av utviklingen av miljøvennlige kuldeanlegg, spesielt basert på CO₂.
 - Presidenten takket Guttorm for foredraget med en flaske vin.
-